

AMULONIS OPUSCULA DUO

EJUSDEM ARGUMENTI,

Amulonis ad Gothescalcum epistolæ adjuncta in codice Trevirensi.

OPUSCULUM PRIMUM.

Responsio ad interrogationem cujusdam de Præscientia vel Prædestinatione divina, et de libero Arbitrio.

Omnipotens Deus, quia verissime verus et solus A Deus est, omnino in sua æterna et incommutabili scientia præscivit omnia antequam fierent, sicut Scriptura testatur, dicens : « Deus æterne, qui absconditorum es cognitor, qui nosti omnia antequam flant. » Præscivit ergo sine dubio, et bona quæ boni erant facturi, et mala quæ mali erant gesturi. Sed in bonis ipse fecit sua gratia ut boni essent : in malis vero, non ipse fecit ut essent mali, quod absit, sed tantum præscivit eos proprio vitio tales futuros. Neque enim præscientia Dei imposuit eis necessitatem, ut aliud esse non possent, sed tantum quod illi futuri erant ex propria voluntate, ille ut Deus prævidit ex sua omnipotenti majestate. Unde Scriptura incontaminabilem justitiam ejus nobis insinuans, ait de illo : « Nemini mandavit impie B « agere, et nemini dedit spatium peccandi. » Quod ergo impie agunt impii et iniqui, et spatium temporis vitæ hujus, quod eis dedit Deus ad bene agendum, ipsi e contrario convertunt ad malum exercendum, non Dei, sed ipsorum est culpa, et ideo recte damnantur ipsius justitia. Præscivit autem idem omnipotens Deus etiam æternam illorum damnationem, sed ex merito ipsorum, quos in propria malitia perseveraturos prævidit, non ex sua, quod absit, iniquitate, qui nihil injuste constituit, et qui reddit unicuique secundum opera sua, id est, et bene agentibus bona æterna, et male agentibus mala perpetua. Ergo bonos præscivit omnino, et per gratiam suam bonos futuros, et per eandem gratiam æterna præmia accepturos, id est, et in præsentia C sæculo bene victuros, et in futuro feliciter remunerandos. Utrumque tamen ex dono misericordiæ Dei. Unde Apostolus vasa misericordiæ eos appellat dicens : « Ut ostenderet divitiis gratiæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam. » E contrario autem malos, et præscivit per propriam malitiam malos futuros, et præscivit per suam justitiam æterna ultione damnandos. Sicut præsciebat de Juda proditore quod eum esset traditurus, sicut Evangelium dicit : « Cum esset unus de duodecim, » præsciebat etiam æternam ejus damnationem, cum diceret : « Væ homini illi per quem Filius hominis tradetur. Bonum erat ei, si natus non fuisset

« homo ille. » Sic et de impiis Judæis, præsciebat sine dubio eorum impietatem futuram, de qua prædixit in Psalmo : « Dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto. » Præsciebat et subsequentem ipsorum damnationem, de qua in eodem Psalmo subjunxit : « Deleantur de libro viventium, et cum justis non scribantur. » Sed in his, et in omnibus iniquis, illud prius ex propria est pravitate, istud sequens ex divina æquitate. Hoc modo et de prædestinatione Dei omnino sentiendum est quia in bonis prædestinavit, et ipsam eorum bonitatem futuram ex dono gratiæ suæ, et pro eadem bonitate æternam ipsorum remunerationem, ut ipsius dono fierent boni, ipsius dono essent remunerati. Unde ait Apostolus : « Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum. » Et alio loco : « Quos præscivit et prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui. » Prædestinavit utique electos suos, ut et nunc assumerentur in adoptionem filiorum Dei per gratiam baptismi, et in futuro efficerentur conformes imaginis Filii Dei, per eandem Dei gratiam secundum imaginem ejus renovati et glorificati. Prædestinavit omnino, ut et hi essent boni, non ex se, sed ex illo, et illi beati, non per se, sed per illum. In utroque ergo bona sua in eis et de eis futura præscivit et prædestinavit. In malis vero et impiis, non prædestinavit omnipotens Deus malitiam et impietatem, id est, ut mali et impii essent, et aliud esse non possent : sed quos præscivit et prævidit malos atque impios futuros proprio vitio, ipse eos prædestinavit ad æternam damnationem justo judicio. Non quia aliud esse non potuerunt, sed quia aliud esse noluerunt. Ipsi igitur sibimetipsis exstiterunt causa perditionis : Deus autem justus iudex et ordinator justus ipsius damnationis. Non enim prædestinavit injusta, sed justa. Prædestinat tamen et coronas justis, et penas injustis, quia utrumque est justum. Quam justitiam ejus commendans nobis Apostolus, ait : « Nunquid iniquus Deus, qui infert iram ? Absit. » Et quia modo omnibus prærogat patientiam, ut convertantur ad poenitentiam, et qui poeunt, suo contemptu et duritia pereunt, quia tantam Dei patientiam contempserunt, iterum alio loco dicit : « An divitiis bonita-

« tis et patientiæ et longanimitatis ejus contemnis, « ignorans quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam « te adducit. » Secundum duritiam autem suam et cor impœnitens, thesaurizat sibi iram in die iræ et revelationis justi judicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera sua. Hinc etiam alia Scriptura testatur, dicens: « Deus mortem non fecit, nec lætatur in « perditione vivorum : impii autem manibus et verbis « accersierunt illam, et æstimantes amicam deflexe- « runt et sponiones posuerunt ad illam, quoniam digni « sunt qui sint ex parte illius. » Non ergo omnipotens Deus ulli hominum causa mortis vel perditionis existit; sed ipsam mortem et perditionem manibus et verbis ipsi impii sibi accersunt, dum nequiter operando, et nequius aliis suadendo, et sibi et illis damnationem adducunt; dum viam iniquitatis et perditionis amantes, a recto itinere deflectunt, et ad perpetuam damnationem, tanquam datis inter se dextris, pari consensu nequitæ, quasi ex voto et sponcione festinant, fœderati mortis et vitæ æternæ inimici : ipsi secundum duritiam suam et cor impœnitens, thesaurizat sibi iram in die iræ. In qua die justi judicii Dei, quia unusquisque secundum opera sua recipit, nemo ex Dei præjudicio, sed ex merito proprio iniquitatis, condemnatur. Non enim ille aliquem prædestinavit ut malus esset, sed vere omnem malum prædestinavit ut impunitus non esset. Quia et unaquæque lex justa crimen non jubet, ne sit injusta, et tamen criminosum punit, ut vere sit justa. Qui ergo dicit, quod hi qui pereunt prædestinati sunt ad perditionem, et ideo aliter evenire non potest; similiter quoque et de justis, tanquam et ipsi ideo salventur, quia prædestinati ad salutem aliud esse non potuerunt. Qui ergo hæc tam confuse et insulse, et illis tollit meritum damnationis, et istis meritum salutis : ac per hoc quid aliud agit, nisi ut et pereuntibus secundum illum sit imposita necessitas perditionis, et his qui salvantur sit imposita necessitas salutis? atque ideo nec illi juste damnentur, qui justi esse non potuerunt, nec isti juste remunerentur, qui aliud quam justi esse nequiverunt, ut in utraque parte et perditio et salus non sit ex judicio propriæ actionis, sed ex præjudicio divinæ præordinationis? Et ubi erit illud : « Qui reddet unicuique « secundum opera sua? » Et iterum : « Nunquid « iniquus Deus qui infert iram? Absit. » Aperte namque causa perditionis illorum qui pereunt in Deum refertur, si ipse eos ita ad interitum prædestinavit, ut aliud esse non possent. Quod sentire vel dicere horribilis blasphemia est. Sed Ecclesiæ catholicæ fides, cujus filii et sectatores esse debemus, ita nobis firmissime tenendum insinuat, ut superius juxta Scripturæ sanctæ auctoritatem breviter designavimus. Videlicet omnipotentem Deum, in malis ipsorum malitiam præscisse, quia ex ipsis est; non prædestinasse, quia ex illo non est : pœnam vero illorum et præscisse, quia Deus est, et prædestinasse, quia justus est : ut et in illis sit meritum suæ damnationis, et in illo potestas et judicium justæ dam-

nationis. Non enim prædestinat Deus, nisi quæ ipse facturus est : præscit vero multa quæ ipse facturus non est, sicut omnia mala, quæ utique mali faciunt, non ille. Ipsos quoque malos non ideo perire, quia boni esse non potuerunt : sed quia boni esse noluerunt, et suo vitio vasa iræ apta in interitum perseveraverunt, et in massa damnationis, vel originali-vel actuali merito permanserunt. In bonis autem, omnipotens Deus, sicut supra satis ostensum est, utrumque præscivit et prædestinavit, ut et in præsenti vita per suam gratiam existerent boni, et in futura etiam beati. Utriusque enim boni eorum, id est, præsentis et futuri, ipse est auctor, et idcirco sine dubio utriusque præcognitor et prædestinator. Quare et ipsi ex seipsis non solum aliud esse potuerunt, sed etiam aliud fuerunt antequam per eum qui justificat impium, ex impiis justi efficerentur. Sive autem in illis qui salvantur, sive in illis qui pereunt, voluntas propria remuneratur, voluntas propria damnatur. Sed in illis, quia per gratiam Domini Salvatoris est sanata, ut ex mala et prava fieret bona et recta, est procul dubio dignissime coronata : in istis autem, quia non acquiescit per Salvatorem recipere sanitatem, justissime per eundem judicem sentiet perpetuam damnationem. Et hoc est breviter totum, quod de libero arbitrio juxta veritatem catholicæ fidei est tenendum. Quod scilicet omnem hominem liberi arbitrii condiderit Deus. Sed quia per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors, et ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt : ita istud liberum arbitrium, in universo genere humano, illius prævaricationis merito, vitiatum et corruptum, ita obcæcatum est et infirmatum, ut sufficiat homini ad male agendum, id est, ad ruinam iniquitatis, et ad hoc solum possit esse liberum : ad bene agendum, id est, ad exercitium virtutis et fructum boni operis, nullo modo assurgat et convalescat, nisi per fidem unius mediatoris Dei et hominum hominis Christi Jesu, et donum Spiritus sancti instauretur, illuminetur atque sanetur : sicut ipse Salvator in Evangelio promittit, dicens : « Si vos « Filius liberaverit, tunc vere liberi eritis. » Et Apostolus ait : « Ubi spiritus Domini, ibi libertas. » Ut per hanc gratiam Christi et spiritus Christi, humanum liberum arbitrium illuminatum atque sanatum, dicat gratulans illud Psalmistæ : « Dominus illumina- « tio mea et salus mea, quem timebo? « Qui igitur hanc gratiam libertatis accipere desiderat, ut ad bene et pie vivendum veraciter liber fiat, non de suis viribus præsumat, sed illi se fideliter sanandum corroborandumque committat, de quo idem Psalmista dicit : « Apud Dominum gressus hominis dirigentur « et viam ejus volet : » illumque oret atque supplicet dicens : « Gressus meos dirige secundum elo- « quium tuum, et non dominetur mei omnis inju- « stitia. » Et iterum : « Deduc me, Domine, in via « tua, et ingrediar in veritate tua, » et cætera similia.

OPUSCULUM II.

De gratia et præscientia Dei, deque prædestinatione et libero arbitrio, de spe item ac fiducia salutis, et de sententia sancti Augustini.

(Opusculum hoc in veteri codice Amulonis Epistolam subsequitur, sine titulo, et, ut apparet, sine principio.)

Gratiam itaque Dei credere debemus, qua humanum genus, nullis suis bonis meritis præcedentibus, sola Dei gratuita bonitate et misericordia salvatur per unum mediatorem Dei et hominum Jesum Christum. Quam gratiam commendat ipse Dominus in Evangelio dicens: « Venit enim Filius hominis quæ-
rere et salvum facere quod perierat. » Hanc et Apostolus prædicat dicens: « Ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem. » Et alibi: « Deus autem, qui dives est in misericordia, propter nimiam charitatem suam, qua dilexit nos, et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos Christo. » Hanc significat gratiam, ubi dicit fidelibus: « Gratia salvi facti estis per fidem, et hoc non ex vobis. Dei enim donum est. » Id est, utrumque, et quod salvi facti estis, et quod per fidem salvati: et salus vestra, et fides vestra. Per hanc gratiam, id est, gratuitum donum suum, trahit Deus Pater quos vult ad Filium suum. Trahit autem, non necessitate, sed delectabili voluntate et amore: sicut ipse Filius dixit: « Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum. » Trahit eosdem et ipse Filius ad se, sicut ipse dicit: « Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. » Hanc accipiunt in baptismo regenerati parvuli et majores, et quotidie fideles in omni cogitatu, et opere, et sermone bono. Exhortatur videlicet, quod bonum est inspirando: confirmat vero, quod inspiraverit conservando. Nullum est enim hominis bonum, quod non sit Dei donum. Per hanc gratiam nobis, etiam quotidiana peccata humiliter confitentibus et supplicibus remittuntur, testante beato Joanne apostolo, et dicente: « Si confiteamur peccata nostra, fidelis est et justus, ut remittat nobis peccata, et emundet nos ab omni iniquitate. »

Præscientiam quoque Dei credere debemus, qua omnia in æterna scientia sua præscivit, et præcognita ei sunt quæcumque futura sunt: non solum bona quæ ipse facit et remunerat in suis, sed etiam mala quæ ipse non facit, sed tantum judicat et damnat in alienis. Unde et Scriptura dicit: « Qui nosti omnia antequam fiant. » Ita namque in illa æterna præscientia, ei æternaliter et incommutabiliter omnia præcognita sunt, sicut omnino futura sunt. Et quia verissime et certissime præscivit, omnino ita erunt, sicut ea præscivit. De qua præscientia ejus Apostolus dicit: « Nam quos præscivit et prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui. » Præscivit credituros et non credituros; præscivit in fide perseveraturos, et non perseveraturos; præscivit in vita æterna futuros, et in igne æterno arduros. Præscivit ergo et

A certum numerum sanctorum suorum. Unde mystice in Psalmo canitur: « Qui numerat multitudinem stellarum, et omnibus eis nomina vocat. » Et Apostolus: « Novit Dominus qui sunt ejus. »

Debemus etiam credere prædestinationem et electionem sanctorum: quia eos, quos præscivit sua gratia salvandos et liberandos, prædestinavit, id est, præordinavit, et elegit, id est, a massa perditionis et societate reprobatorum discrevit, ut ejus gratia fierent vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam. Non itaque idecirco eos prædestinavit et elegit, quia præscivit eos ex semetipsis justos futuros: sed potius ad hoc eos præscivit et prædestinavit, ut eos gratis sua gratia justificaret. Quod totum ita Apostolus testatur dicens: « Nam quos præscivit et prædesti-

B navit, » etc. Hoc itaque eis præstitit præscientia et prædestinatio Dei, ut fierent quod non erant, id est, ut fierent conformes imaginis Filii sui, et vocarentur vocatione non solius vocis exterius, sed et gratiæ inspirantis et adjuvantis interius. Hæc prædestinatio Dei appellatur nonnunquam propositum Dei, sicut ait Apostolus: « Scimus enim, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum his, qui secundum propositum vocati sunt sancti. » De hoc proposito et gratia, ante mundi constitutionem, ante tempora æterna sanctis promissa et donata, iterum dicit: « In spem vitæ æternæ, quam promisit qui non mentitur Deus ante tempora sæcularia, manifestavit autem temporibus suis verbum suum. » Et alibi: « Secundum virtutem Dei, qui nos liberavit, et vocavit vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum et gratiam, quæ data est nobis in Christo Jesu, ante tempora sæcularia, manifestata est autem nunc, per illuminationem Salvatoris nostri Jesu Christi. » De qua vocatione dictum est: « Sine penitentia enim sunt, » id est, sine mutatione, « dona et vocatio Dei. » Oportet itaque ut credamus, ipsum bonum perseverantiæ sanctorum, non solum donum, sed etiam magnum et præcipue necessarium Dei donum. Quid enim prodest in his bonis esse cœpisse, et ea ante finem vitæ vel in finem perdidisse?

Oportet etiam ut credamus, liberum et rectum voluntatis arbitrium, ab initio homini a Deo naturaliter insitum, ita primæ prævaricationis merito esse vitiatum, infirmatum et depravatam, ut ad amorem veritatis et justitiæ assurgere non possit, nisi per donum Christi fuerit excitatum, sanatum, ac vegetatum, et a sæpe pravitate vitio liberatum. Hinc enim Scriptura dicit: « Creavit Deus hominem rectum et ipse se infinitis miscuit questionibus. » Et post

hunc humanæ depravationis lapsum quid subjectum sit, eadem Scriptura sic dicit: « Sensus enim et cogitatio humani cordis prona est ad malum. » Hunc itaque liberi arbitrii languorem, quo sensus hominis et cogitatio, ex vitio damnatæ originis, prona et intenta est ad malum, et ipsum liberum arbitrium tenetur captivum, solus ille sanat medicus, solus ille liberat, et reddit liberum liberator, qui de seipso ait: « Non est opus sanis medicus, sed male habentibus. » Et iterum: « Si vos Filius liberaverit, tunc vere liberi eritis. » Ipse liberum arbitrium reddit sua gratia liberatum: ut sicut erat pronum et promptum ad malum, multo attentius et delectabilius efficiatur pronum et promptum ad bonum. De qua libertate Apostolus ait: « Ubi autem spiritus Domini, ibi libertas. »

Hæc igitur gratia, et præscientia, et prædestinatio, et electio, et vocatio, sed et liberi arbitrii dejectio et instauratio, tam clare annuntiata in Scripturis, fidelissime et firmissime debent teneri a nobis. Quæ non ad hoc annuntiantur, ut hominem fidelem ab spe et fiducia salutis dejiciant, aut frangant: sed ut humiliata omni humana superbia, et omni de suis viribus præsumptione deposita, subjiciat se unusquisque et commendet fideliter Deo regendum, et ejus virtute protegendum, ejus bonitate juvandum, ejus gratia conservandum et perficiendum, quæ nulla est alia, nisi misericordia et benignitas Redemptoris, cujus morte vivificamur, cujus sanguine Redimimur, cujus justitia absolvimur, cujus cruce salvamur, ut fiat in nobis, non ad desperationem, sed ad salutem, quod Apostolus ait dicens: « Sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui vivificat mortuos. » Et alio loco: « Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est sapientia nobis a Deo, et justitia, et sanctificatio, et redemptio. » Quatenus totum ipse nobis sit, et nos toti ejus simus, non ex parte de nobis, et ex parte de illo fidentes, et unusquisque nostrum dicat ei fideliter cum Psalmista: « Tuus sum ego, salvum me fac. » Quid est enim, quod ita se quodammodo familiaris Deo commendandum putavit, ut diceret, « Tuus sum ego? » nisi intelligi volens, quod malo suo suus esse voluerit, quod est inobedientiæ primum et maximum malum. Ideo tanquam dicens, Meus esse volui, et perditum me feci, « Tuus sum, » inquit, « salvum me fac. » Constante utique fidelis quisque Christo crede, eique te totum committe, quantum potes. Noli velle esse quasi proprius, et in tua potestate, sed ejus clementissimi et utilissimi Domini te servum esse proflere. Ita enim te ad se sublevare non desinet, nihilque tibi evenire permittet, nisi quod tibi prosit, etiamsi nescias. Ipsa est namque Dei sapientia, quæ loquitur et admonet dicens (*Eccli.* xxiv, 24 et seqq.): « Ego mater pulchræ dilectionis et timoris, et agnitionis et sanctæ spei: in me gratia omnis viæ et veritatis, in me omnis spes vitæ et virtutis. Transite ad me, omnes qui

• Tract. xl. in Joan. in fine.

concupiscitis me, et a generationibus meis implemini. Spiritus enim meus super mel dulcis, et hæreditas mea super mel et favum. Qui audit me non confundetur, et qui operantur in me non recabunt. » Pro hac vir sapiens orat dicens (*Sap.* ix, 10): « Mitte illam de sanctis cælis tuis, et a sede magnitudinis tuæ, ut mecum sit, et mecum laboret et sciam quid acceptum sit apud te. »

• Neque contrarium putari debet, quod in dictis sancti Augustini, forsitan et aliorum catholicorum doctorum, aliquoties inveniri solet, impios quoque ad æternam damnationem, sive ad æternum interitum prædestinatos. Quia omnipotens Deus, quos in peccato suo, sive originali, sive etiam actuali, atque in impietate prævidit esse perituros, non eos sua divina potestate, quasi præjudicando, prædestinavit ad malum, ut eos velut ipsa prædestinatione cogeret malos esse, atque ad æterna mala toleranda pervenire: sed quos vel ex juste in Adam damnata origine, vel etiam propria impietate, perpetuæ damnationis reos futuros esse præscivit, justo eos judicio, tanquam omnium præsciens, ad æternum interitum præordinavit, et præordinando utique prædestinavit. Sed jam audiamus beatum Augustinum, quomodo et ipse, post Apostolum præcipuum prædestinationis et gratiæ prædicator, hortetur fideles ad studia pietatis, et instantiam orationis, ut mereantur accipere præmium vocationis. « O si cor esset, inquit, qualitercunque suspirans in illam ineffabilem gloriam! o si peregrinationem nostram in gemitu sentiremus, et sæculum non amaremus, et ad eum qui nos vocavit pia mente perpetuo pulsaremus! Desiderium sinus cordis est: capiemus, si desiderium quantum possumus extendamus. Hoc nobiscum ait et Scriptura divina, hoc congregatio populorum, hoc celebratio sacramentorum, hoc baptismus sanctus, hoc cantica laudis Dei, hoc ista nostra disputatio, ut hoc desiderium non solum seminetur et germinet, verum etiam in modum tantæ capacitatis augeatur, ut idoneum sit sumere, quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit. Sed amate mecum. Non multum amat nummum qui amat Deum. Et ego palpavi infirmitatem. Non sum ausus dicere, non amat nummum, sed non multum amat nummum: quasi amandus sit nummus, sed non multum. » O si Deum digni amemus! nummos omnino non amabimus. « Erigit tibi nummus instrumentum peregrinationis, non instrumentum cupiditatis: quo utaris ad necessitatem: non quo fruaris ad delectationem. Deum ama, si aliquid in te egit quod audis et laudas. Utere mundo, non te capiat mundus. Quod intrasti, iter agis. Exiturus venisti, non remansurus. Iter agis, stabulum est hæc vita. Utere nummo, quomodo viator in stabulo utitur, mensa, calice, urceo, lectulo, dimissurus non remansurus. Si tales fueritis, erigite cor qui potestis, et audite me. Si tales fueritis, ad ejus promissa venietis. Non enim multum est ad vos, quia magna est manus ejus qui vos vocavit. Vocavit, invocetur. Di-

catur illi: Vocasti nos, invocamus te. Ecce audivimus A horreum. Abundant tentationes in mundo, sed major vocantem: audi invocantes. Perduc quo promissisti, est qui fecit mundum. Abundant tentationes, sed perface quod inchoasti. Noli deserere munera tua, non deficit, qui illo spem ponit in quo defectus noli deserere agrum tuum. Germina tua intrent in nullus est.)

B. AUGUSTINI SENTENTIÆ

DE PRÆDESTINATIONE ET GRATIA DEI, ET DE LIBERO HOMINIS ARBITRIO.

COLLIGENTE AMULONE EPISCOPO LUGDUNENSI. /

(Biblioth. vet. Patrum.)

JACOBI SIRMONDI PRÆFATIO.

Eclogem hanc sententiarum idem nobis vetus co- B dex protulit, qui Amulonis nuper epistolam ad Gothescalcum: ac nisi nos conjectura fallit, idem ipse Amulo, qui epistolæ est auctor, hujus quoque auctor est Collectionis. Cujus tu operis duplicem, lector, pro solertia tua statim agnosces gratiam. Unam, quod plurimis et maximis de rebus quæ in controversia nunc versantur, quid senserit et docuerit Augustinus, ipsius Augustini verbis, quod erat optandum, patefaciet: alteram, quod verborum Augustini, ne malos interpretes audiamus, veram utilemque intelligentiam depromet. Sunt enimvero, sicut olim fuerunt, qui sub Augustini titulo incautos circumveniant. Neque enim cautior ille aut felicior esse potuit

quam prophetæ, quam apostoli et evangelistæ, quorum verbis hæretici aliquando ad defendendos errores suos abusi sunt. Cæterum liceat quibus hos sequi libet, vel Augustinum cum Adrumetinis monachis non intelligere, vel falsa illi assignere cum prædestinatis. Nos, Amulone duce, Augustini sententias in eam partem accipiemus, quæ Ecclesiæ placitis maxime congruat, quæ fidem fiduciamque nostram ædificet, quæ nos Deo divinæque providentiæ totos dedat, explosis iis qui cum ab Augustino procul absint, Augustini tamen nomine gloriari suumque illum dicere cum Gothescalco non erubescunt.

EJUSDEM SIRMONDI PRÆFATIO ALTERA.

De Sententiis S. Augustini quanti merito faciendæ sint.

Etsi de sancti Augustini sententiis nulli dubium esse potest quin magno in pretio et honore habendæ sint, tanquam admirabilis doctrina, sapientissimique, ut Facundus ait, atque clarissimi Ecclesiarum Christi magistri, cautio in his tamen, ne fraus incurrat, duplex adhibenda est: una, ne male forsitan expositæ nobis illudant: altera, ut in laudando earum auctore modum teneamus. Male olim Augustini epistolam ad Xystum intellexerant monachi Adrumetini, eoque ferebantur ut liberum hominis arbitrium ab eo negari crederent, nisi erroris illos admonuisset, suamque illis mentem aperuisset in libro de Gratia et libero Arbitrio. Prædestinatos rursus ad interitum quosdam cum scripsisset Augustinus, atque hoc nonnulli, quasi prædestinatos ad peccatum diceret, interpretarentur, Fulgentius contra, libro primo ad Moninum, prædestinationem non ad iniquitatem, sed ad supplicium intelligendam docuit. Prima itaque in verbis Augustini cura sit oportet ut quo sensu accipi debeant exploremus; proxima, ut de auctori-

C tate cum agitur, Augustinum sic amemus, ut eos non audiamus, qui illum supra quam par est extollere student. Quod dum faciunt, non animadvertunt se illum ipsum, cujus laudibus indulgent, minime faventem, sed adversarium habituros. Quippe qui ad S. Hieronymum scribens epistola 28 solis canonicorum librorum scriptoribus honorem hunc deferre norit, ut nusquam errasse illos credat. De se autem tantum abest ut idem sibi arroget, ut horum similes quosdam amatores suos, qui de ipso aliter sentiebant, graviter hoc nomine reprehendat in epistola 143 ad Marcellinum. « Vos autem, inquit, qui me multum diligitis, si talem me asseritis adversus eos quorum malitia, vel ignorantia, vel intelligentia reprehendor, ut me nusquam scriptorum meorum errasse dicatis, frustra laboratis; non bonam causam suscepistis, facile in ea me iudice superamini: quoniam non mihi placet, cum a charissimis meis talis esse existimor qualis non sum. »

AMULONIS PRÆFATIO.

In nomine Domini nostri Jesu Christi. Legat fidelis quisque fideliter subnexas beati Augustini sententias, quas ex libris ejus studiose collectas, et

PATROL. CXVI.

D eodem Domino adjuvante salubriter ordinatas, in hoc libello avide carpendas ac dulciter proponimus ruminandas, ut devotus et simplex lector, ne magnis